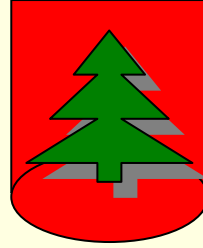
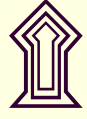
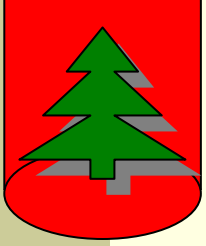


TÜRK ŞAMLAR AİLE DERNEĞİ - KURULUŞ 1985

ŞAMLAR POSTASI



SAYI 7 – KASIM 2008



ŞAMLAR POSTASI



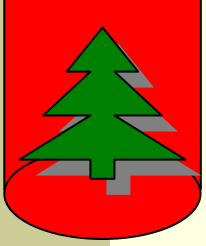
AYLIK TÜRK ŞAMLAR AİLE DERNEĞİ YAYINLARI

- EKİM AYI SAYISI İÇERİĞİ
- Önsöz
- Sağlık araştırması
- Sosyal güvenlik anlaşması
- Köy işleri
- Atatürk'ün ölümünden 70 yıl sonra
- Finansal ve ekonomik durumlar

Türk Şamlar Aile Derneği
Maridalsveien 3
Postboks 4495 Nydalen

Yazı işleri sorumlusu:
Seyit Ali Cenar

Tel. 41 51 61 63
e-posta: marius.cenar@willis.com



ŞAMLAR POSTASI

Önsöz.

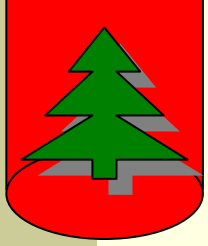
■ Sayın okurlar!

Kasım ayı sayısında çeşitli konulara yer verilirken ağırlık bundan 70 yıl önce hayata göz yuman Ulu Önder Atatürkün fikir ve düşüncelerine verilmiştir. Diğer konular her zamanki gibi bazı kısa duyuru ve bilgilendirmeler ve herkezi genelde ilgilendiren konulardır. Bunlar arasında bağlı bulunduğumuz iki ülke arasında varolan sağlık anlaşması ve norveçte yaşayan yabancılarıda içine alan bir araştırma.

Son olarak yine güncelliğini koruyan dünya piyasalarından ve ekonomilerinde olan gelişmeler ve çalkantılardır.

Oslo, kasım 2008
Seyit Ali Cenar





ŞAMLAR POSTASI

Sağlık araştırması

Sağlık araştırması

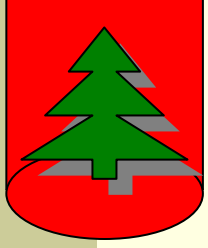
Folkehelseinstituttet tarafından yabancı kökenliler üzerinde yapılan araştırma sonuçları bu günlerde açıklandı. Araştırmada Türklerin durumları da değerlendirildi. Sonuçlar şu:

- Çalışan erkeklerin oranı kadınlarınkinden yüksek.
- Yabancılar arasında erkeklerin ortalama yaşı kadınlarınkinden daha yüksek.
- Erkeklerin eğitim durumu kadınlarınkinden yüksek. Bu özellikle Türkler ve Pakistanlılar arasında yaygın.
- İranlı, Norveçli ve Srilankalıların eğitim seviyesi Türk, Pakistanlı ve Vietnamlılarınkinden yüksek.
- Her 10 yabancından 9 u Osolonun doğu semtlerinde oturuyor.
- Erkekler kadınlardan daha çok asitli ve şekerli gazoz içiyor. Bu alanda en fazla içenler Türk erkekleri.
- En çok meyve ve sebze yiyenlerin başını Türk kadınları çekiyor. Vietnamlı erkekler ise en az meyve ve sebze yiyenler.
- Yabancılar arasında sigara içen erkekler kadınlardan fazla. Norveçliler arasında ise kadınlar erkeklerden daha fazla sigara içmekte. En çok sigara içenler ise Türk erkekleri (53%) ve İranlılar (42%). Srilankalı erkeklerin sadece 19% u sigara içiyor.

- Aşırı kilo sorunu öncelikle Türk ve Pakistanlı kadınlar arasında yaygın olan bir durum. Türk kadınlarının yarısı aşırı kilolu olarak tanımlanıyor (BMI – body mass index 30 dan büyük).
- Yabancılar genelde daha çok doktora giderken Legevakta en fazla Türkler uğruyor, en az Norveçliler.
- Genelde yüksek eğitilmiş insanların sağlığı az eğitilmişlerden daha iyi olduğu gözüküyor.
- Genelde Norveçlilerin sağlığı yabancılarınkinden daha iyi.
- En çok şeker hastalığı Pakistanlı ve Srilankalılarda görülüyor.
- Yabancıların spor alışkanlığı Norveçlilerinkinden düşük.
- Türk ve İranlı kadınlar en çok psikologa gidenlerden (40%).
- İçki tüketiminde yabancılar Norveçlilerden çok daha az içki içiyor. En çok içenler arasında azda olsa Türkler, İranlılar ve Vietnamlılar baş sıralarda.

Sonuçta içki, tüketimi az olduğunda, çok meyve ve sebze yendiğinden ve yabancı kadınlar arasında daha az sigara içilmesi olumlu faktörlerden bazıları. Yine yabancılar arasında yüksek tansiyon daha az yaygın olduğu görülüyor.

Kaynak: Folkehelseinstituttet



ŞAMLAR POSTASI

Norveç Türkiye Sosyal Güvenlik anlaşması

Sosyal Güvenlik anlaşması

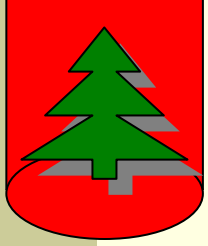
Güncelliğini koruyan konulardan biri olan Norveç ve Türkiye arasından geçerli olan Sosyal Güvenlik anlaşması ile ilgili 17 kasım 2008 tarihinde T.C. Oslo konsolosluğu görevlisi Erkan Ünlü ile dergiyi ve derneği temsilen Seyit Ali Cenar arasından görüşme yapılmıştır. Daha önce yine aynı konu üzerinde Cafer Cenar ve Seyit Ali Cenar arasında bu anlaşmanın biz türk asıllılar açısından ne gibi etkisi olduğu konusundada iletişim yapılmıştır ve T.C. makamları ile yapılan toplantı bunun sonucudur.

Norveç ve Türkiye ararsında bir çok kişinin bilmediği 1978 tarihinden beri işleyen bir Sosyal Güvenlik anlaşması vardır. Kısaca bu anlaşma norveçe gelen türk vatandaşları ve Türkiyeye giden Norveç vatandaşlarının sosyal güvenlik haklarını korumak amacı ile yapılmıştır. Maddelerden biri her iki ülke vatandaşlarının diğer ülkede kendi ülkesinde yararlanabildiği aynı haklardan yararlanabileceğini belirtir.

Bu demektirki bir Türk vatandaşı Norveçte tüm sağlık hizmetlerinden yararlanabilir yada bir Norveçli Türkiyede Norveçte yararlanabildiği her sağlık hizmetinden yararlanabilir. Pratikte Norveçe gelen ve burada devamlı oturan ve çalışan herkez bu durumdan yararlanmakta. Önemli olan konu Türkiyeye taitile giden yada belirli bir süre orada yaşan kimselerin nasıl Türk sağlık kurumlarının sunduğu hizmetlerden yararlanmasıdır. Buda bereberinde vatandaşlık durumunu getirmekte. Norveç vatandaşlığına geçen Türklerin aynı anlaşma metni doğrultusunda hakları var mıdır yoksa bu kişiler Türk vatandaşı olarak mı değerlendirilecektir?

Konsolosluk görevlisi Erkan Ünlü anlaşma metninin bazı maddelerinin yorumu açık olduğunu kabul etti ve gerekli araştırmaları yapacağını belirtti.

Konuyla ilgili olarak vatandaşlık durumlarının iki ayrı şekilde oluştuğu açıklandı. 2005 yılı öncesi ve sonrası Türk vatandaşlığından çıkış durumları. 2005 yılında önce vatandaşlıktan çıkanlar 'nüfuz cüzdanlarını' koruyarak Türkiyede Türk vatandaşı gibi her kaktan yararlanabilmekte (seçme ve seçilme hakkında da içinde). Bu belge sayesinde her türlü sağlık hizmetinden faydalanma olanağı olmaktadır.



ŞAMLAR POSTASI

Norveç Türkiye Sosyal Güvenlik anlaşması/Köy işleri

Pratikte nasıl uygulandığı ise ayrı bir konu. Genelde kısa dönem gidenler sigorta sayesinde olabilecek sağlık konularında işini yapabilmekte. Uzun dönem gidenler ise yapılan giderlerin karşılığını uygun bulunursa vatandaşlık bağı bulunduğu ülkede temin edebiliyor. İki ülke arasında var olan anlaşma bu gibi durumlarda kişilere kolaylık sağlamış olacak (eğer yorumlanış şekli düşünüldüğü gibi ise). Bürokrasi ile uğraşmadan işler halolacak.

2005 yılından sonra vatandaşlıktan çıkanlar ise T.C. nin verdiği 'Mavi kart' sayesinde bir çok haktan faydalanmaya devam edecek. Bu kimlik belgesi sağlık kurumlarında giriş kartı gibi bir işlevi olacak. Yine pratikte sorunlarla karşılaşılabilir. 'Mavi kartı' bilmeyen sağlık görevlileri gecikmelere yol açabilecek. 'Mavi kart' sahipleri 'Nüfus cüzdanı' olanlar gibi seçme ve seçilme haklarından faydalanamayacak. 'Mavi kart' (eski pembe kart uygulaması) 5203 sayılı kanunda belirtilmiştir.

Bu konu üzerinde çalışmalar devam ederek soru işareti getiren konular aydınlığa kavuşturulmaya çalışılacaktır.

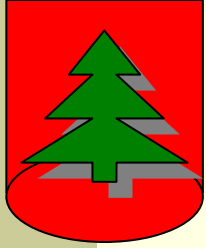
Köy işleri

Bilindiği gibi köydeki devam eden projeler için toplanan paralar gönderildi. Gelen bilgilere göre su ve kanalizasyon işleri aralık ayının ortasında tamamlanacak.

Son değerlendirmelere bakılırsa toplanan ve gönderilen paralara ek olarak ortaya çıkan durum yaklaşık 15.000 kronluk ek ödenek gerektirmektedir. Bu paranın bir kısmı İzmir derneği tarafından daha önce vermeyen kişilerden toplanmıştır. Geri kalan büyük bir bölümü ise Oslo ve Drammen dernek bütçeleri tarafından karşılanmıştır. Her iki bölge 7.500 er kron vererek geri kalan işlerin aksamadan devam etmesini sağlamıştır.

Yukarıdaki belirtilen miktar Köy Muhtarlığına gönderilmiştir. Böylelikle köyde devam eden işlerde fazla bütçe açığı yapılmadan tamamlanacak duruma getirilmiştir.

Çalışmalar gelecek yazıya yakın bir zamanda arıtma tesislerinin yapımı ile devam edeceğide gelen bilgiler arasında.



ŞAMLAR POSTASI

Atatürk ilkeleri

- Bundan 70 yıl önce hayata göz yuman Ulu Önder Atatürkü anarken sadece adını değil bizlere neler verdiğini, ülke ve insanına nasıl faydaları olduğunu ve o kadar seneler önce günümüzde yaşadığımız sorunları gören ve ona göre politikalar yaratan bir kişiliğe sahip bir dahi olduğunu her geçen gün daha çok anlamaktayız. Tarihten bize kalan bu mirası en iyi şekilde korumanın en önemli yolu geçmişçi çok iyi anlayabilmektir. Bilinmesi gereken önemli bir konu ise Atatürkçüyüm demek artık yeterli değildir. Bunun ne anlama geldiğini de bilmek ve öğrenmek gerekmektedir.
- **Atatürk İlkeleri:** Çağdaşlaşma yönünü belirleyen ve Atatürk İnkılaplarına temel teşkil eden fikir ve düşüncelerdir. Atatürkçü Düşünce sistemi içinde birbirine bağlı bir bütün oluşturan Atatürk İlke ve İnkılapları, Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırabilmek için bilimsel düşünceyi esas alan aklın ve mantığın çizdiği yollardır. Bu nedenle Atatürk İlke ve İnkılaplarının felsefesinde yapıcılık, en doğruya, faydalıya yöneliş yatar. Atatürk İlkeleri, başlangıcından itibaren Türk İnkılabı içinden doğmuş ve onun uygulamalarına yön vermiştir. Atatürkçülük konularını araştıran bilim adamları bu ilkeleri Temel İlkeler ve Bütünleyici İlkeler olarak iki başlıkta toplarlar.

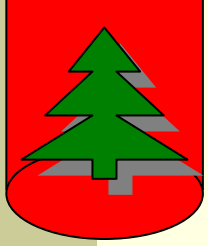
Bu ilkeler, Atatürk'ün devlet anlayışına egemen olan milli devlet, tam bağımsızlık, milli egemenlik ve çağdaşlaşma (medenileşme) hedefinden kaynaklanmaktadır. Atatürk İlkeleri, önce dönemin tek partisi olan Cumhuriyet Halk Fırkası'nın (bugünkü Cumhuriyet Halk Partisi - CHP) program ilkeleri olarak benimsenmiştir. 1937'de çıkarılan bir kanunla 1924 Anayasası'na eklenen ilkeler, bu uygulama ile hukuken Türk milletine mal edilmiştir.

Altı Ok

1927'de **Cumhuriyetçilik, Halkçılık, Milliyetçilik** ve **Laiklik** olarak tanımlanan dört ilkeye, 1931 yılındaki üçüncü Cumhuriyetçi Halk Partisi kurultayında **Devletçilik** ve **Devrimcilik** ilkeleri eklenerek "altı ok" kavramı benimsenmiştir. Şubat 1937'de yapılan bir anayasa değişikliğiyle altı ok ilkesi TC Anayasasına da eklenmiştir. Altı oku simgeleyen amblem 1931'de Cumhuriyet Halk Partisi'nin bayrağı olarak benimsenmiştir.

Altı ok.





ŞAMLAR POSTASI

Atatürk devrimlerinin nedenleri

■ Atatürk devrimlerinin nedenleri

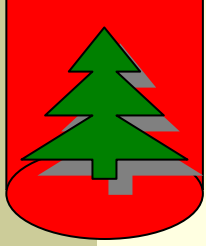
Atatürk'e göre bu devrimlerin amacı; Türk Milletinin son asırlarda geri kalmasına neden olan bütün kurumları kaldırarak yerine milletin karakterine, şartlara ve çağın gereklerine uygun ve ilerlemeyi sağlayacak yeni kurumlar kurmak ve Türkiye'yi muasır medeniyetler seviyesine çıkartmaktır.

Osmanlı Devleti'nin içte ve dışta saygınlığını yitirmiş, vatandaşın sorunlarını çözmekten uzak hale gelmiş, ekonomisi bozulmuştu. Büyük devletler, Osmanlı Devleti'ne verdikleri borçların karşılığı olarak, üretilen malların çoğuna el koymaktaydılar.

Birbiri ardı sıra yapılan savaşlar ve ayaklanmalar halkı bezdirmiş, toplum düzeni bozulmuştur. Vergiler adaletsizdi. Kanun karşısında kimseye eşit davranılmıyordu ve halk gittikçe daha da fakirleşiyordu.

Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşından da yenik çıkınca, ülke diğer devletlerce işgale uğradı. Artık Osmanlı Devleti, fiilen çökmüş, sadece ismen varlığını devam ettirmekteydi. Padişah kendi canının ve tahtının kaygısına düşmüş, işgal devletleri ile işbirliği içerisindeydi. Vatandaşın ve milletin kurtarılması gerekiyordu. Bu da ancak yeni bir devlet ve rejimi kurarak yapılabilirdi.

Atatürk ve arkadaşları Türk Milletini bu durumdan kurtarmak için Kurtuluş Savaşını başlatmış, Samsun'a çıkışından sonra Erzurum ve Sivas Kongrelerini yaparak Anadolu'nun dört bir yanından gelen temsilciler ile birlikte vatani kurtarmak için çalışmaya başlamışlardır. Sonunda 23 Nisan 1920'de Ankara'da TBMM açılmış ve yeni bir Türk Devleti, Türkiye Cumhuriyeti kurulmuş oldu. Bu yeni devlet içte padişah hükümetine, dışta işgalci düşmanlara karşı büyük bir mücadele başlattı. Vatan toprakları düşmandan temizlendi. Sonra da padişahlık yönetimi kaldırıldı. Yerine, akılcı, gerçekçi, ilerici bir yönetim kuruldu. Atatürk'ün yaptığı devrimlerle bugünkü çağdaş Türk toplum düzeni oluşmuş oldu. Çağdaş devlet düzeninde temel alınan esaslar çağın ilerleyen devletlerindeki ilerlemeyi sağlayan sistemleri bir devrimle uygulayarak çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkmaktır. Başarılı olmasının temel nedeninde daha önceki çabalar gibi taklit ve özentinin değil ilerleyen ve çağın ilerisindeki devletlerin nasıl ve ne şekilde ilerlediğini temelde felsefik olarak inceleyen ve bunu taklit değil yoluyla değil temelini kurarak düşünce sistemi içine yerleştirerek akılcılığın öncülüğünde uygulamasıdır.



ŞAMLAR POSTASI

Atatürk ilkeleri

Temel İlkeler

- - Cumhuriyetçilik
- - Milliyetçilik
- - Halkçılık
- - Laiklik
- - Devrimcilik
- - Devletçilik

Bütünleyici İlkeler

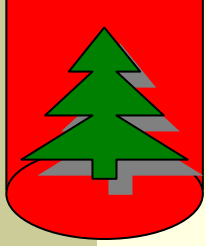
- - Milli bağımsızlık
- - Milli birlik, beraberlik ve ülke bütünlüğü
- - Yurtta barış, cihanda barış
- - Çağdaşlık
- - İnsan ve İnsanlık sevgisi
- - Akılcılık, bilimcilik, gerçekçilik

- **Laiklik:** "Din" in kendisini değil, din adına baskı ve zorbalığın devre dışı bırakılmasıdır; uzun bir evrim süreci içinde, koşulların zorlamasıyla doğmuştur. Laikliğe göre, insan yaşamında ibadetin dışında her türlü tasarruf, dine, daha doğrusu kutsal kitaba göre değil, Anayasaya, yasalara ve kurallara göre yapılır. Din, kişinin özel yaşamının bir parçasıdır. Laiklik ise din ve dünya işlerinin ayrılmasıdır.

"Din bir vicdan sorunudur. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz sadece, din işlerini devlet ve ulus işleriyle karıştırmamaya çalışıyoruz." M.K.A.

Mustafa Kemal, birçok çağdaş değeri kendileri ile zamanında karşı karşıya gelmiş ve savaşmış olmasına karşın Batılı ülkelerden almış; bunun nedeni ise çağı yakalamanın gelişmiş ülkelerde olduğu gibi akıl ve bilimin kullanılabilmesine engel teşkil edecek kurum ve kuralların ortadan kaldırılması ile mümkün olabildiğini göz önünde tutmasıdır.

1924 yılında yaptığı bir konuşmada *Dünya yüzündeki her şey için, maddî ve manevî her şey için, yaşam için ve başarı için en doğru yol gösterici bilimdir, tekniktir.*



ŞAMLAR POSTASI

Atatürk ilkeleri

Bilimin ve tekniğin dışında yol gösterici aramak, düşüncesizlik, bilgisizlik, yanlış, demiştir. Laiklik, devletçilik dışındaki diğer ilkelerin hepsinin de ön koşulları içinde yer alır: Demokrasinin ön koşuludur; çünkü laiklik olmadan gerçek bir düşünce özgürlüğü de olamaz, gerçek bir özgür seçim de. Milliyetçiliğin ön koşuludur; çünkü laiklik olmayan yerde önem taşıyan öge ulus değil, inananların oluşturduğu ümmet tir. Devrimciliğin ön koşuludur; çünkü laikliği kabul etmemiş bir toplumda, bilimin ve çağın gereklerinin gerisinde kalmış kurumları değiştirmenin tartışması bile genellikle yapılamaz. Halkçılığın ön koşuludur; çünkü bir din devletinde halkın istekleri değil, dinsel "seçkin" lerin düşünceleri önemlidir. Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti demektir.

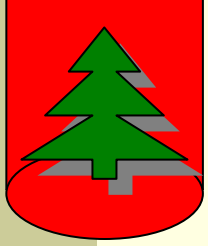
Laiklik, asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkanını temin etmiştir (1930).

- **Cumhuriyetçilik:** Kemalist ilkeler arasında yer alan *Cumhuriyetçilik* esas itibariyle demokrasinin devlet şekline uyarlanmış hali şeklinde tanımlanır. Farsça halk demek olan "Cumhur" kelimesinden gelir. Bu bakımdan halk ve yönetim kelimelerinin bir araya geldiği "Demos" ve "Kritos" yani demokrasi sözcüğünün eş anlamlısı kabul edilebilir.

Atatürk için, Kemalizmin "cumhuriyetçilik" ilkesi ile "demokrasi" eş anlamlı idi:

Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir. Biz cumhuriyeti kurduk, on yaşını doldururken demokrasinin bütün gereklerini sırası geldikçe uygulamaya koymalıdır. Milli egemenlik esasına dayalı memleketlerde siyasi partilerin var olması tabiidir. Türkiye Cumhuriyeti'nde de birbirini denetleyen partilerin doğacağına şüphe yoktur.

Atatürk için, demokrasi her şeyden önce bir özgürlük:



ŞAMLAR POSTASI

Atatürk ilkeleri

İrade ve egemenlik milletin tümüne aittir ve ait olmalıdır. Demokrasi sosyal yardım veya iktisadi teşkilat sistemi değildir. Demokrasi maddi refah meselesi de değildir. Böyle bir görüş vatandaşların siyasi hürriyet ihtiyaçlarını uyutmayı amaçlar... Bir ulusu oluşturan bireylerin o ulus içinde, her çeşit özgürlüğü, yaşamak özgürlüğü, çalışmak özgürlüğü, düşünce ve vicdan özgürlüğü güven altında bulunmalıdır.

Atatürk'e göre Avrupa uluslar topluluğunun fiziki sınırlar dışında, bu sistemin üstünlüğüne karşı mücadeleler mutlaka ulusçu nitelikte olmalıydı. Atatürk'ün amacı ulusal ve savunulabilir sınırlar dahilinde, bir Türk ulus-devletini kurmak için Türk milliyetçiliğini öne çıkarmaktı. Atatürk milliyetçiliği din ve ırk ayrımından uzak, ortak yurttaşlık temelindedir. Kemalistlerin anlayışına göre milliyetçilik temelde Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü korumayı ve ülkenin birliğini tehdit edebilecek ayrılıkçı akımları engellemeyi amaçlıyordu. Recep Peker 1931 yılında bu sorunu şöyle anlatıyordu:

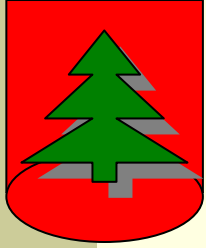
"Bizim aramızda yaşayan, politik ve sosyal bağlarla Türk milletine ait olan tüm vatandaşlarımızı biz kendi insanlarımız olarak düşünürüz: aralarında 'Kürtçülük', 'Çerkezlik' ve hatta 'Lazlık' gibi fikirler ve duygular yerleşmiş olsa bile, onlar bize aittir.

Mevcut yanlış anlayışlar ancak mutlakiyet yönetimlerinin ve uzun süren tarihsel baskıların ürünüdür ve biz en içten çabalarımızla bunları ortadan kaldırmayı görev sayıyoruz."

Kemalistler böylece teorik düzlemde ırk, din ve etnik köken konularını vurgulamaktan çok, dil ve kültür üzerinde durarak bir ulus tanımı yapmaya çalıştılar ve o zamana kadar Türk ulusu içinde asimile olmamış etnik grupların böylesi bir Türkleştirme politikası ile kaynaşacaklarını umdular.

■ **Devletçilik:** Ülkenin genel ekonomik faaliyetlerinin düzenlenmesi ve özel sektörün girmek istemediği veya yetersiz kaldığı ya da ulusal çıkarların gerekli kıldığı alanlara girmesini öngören ilkedir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün ulusal ekonomiyi, sağlam temeller üzerine oturtma amacına yönelik olarak ve İktisaden zayıf bir ulus, fakirlik ve sefaletten kurtulamaz. Toplumsal ve siyasi felaketten yakasını kurtaramaz." felsefesine dayalı olarak Atatürk İlkeleri arasında yerini almış olan ilkedir.



ŞAMLAR POSTASI

Atatürk ilkeleri

Atatürk bu ilkenin amacını *"Bizim güttüğümüz "devletçilik" bireysel çalışma ve etkinliği esas tutmakla beraber, mümkün olduğu kadar az zaman içinde ulusu refaha, ülkeyi bayındırlığa erdirmek için, ulusun genel ve yüksek yararlarının gerektirdiği işlerde özellikle ekonomik alanlarda, devleti fiilen ilgilendirmektedir."* diyerek açıklamaktadır.

- **Devrimcilik:** Devrim sözcüğünün anlamı; kısa sürede meydana gelen köklü değişiklikler demektir. Bu sözcük anlamından esinlenerek devrimi; Devlet eliyle ülkenin sosyal hayatının ve kurumlarının akla yakın ve ölçülü yöntemlerle köklü bir şekilde yenileştirilmesidir, şeklinde tanımlayabiliriz.

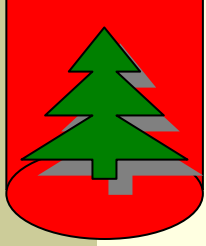
Kemalist Devrimcilik İlkesi, Halkçılıkla ve hatta demokrasi anlayışı ile iç içe bir anlam taşır. Buradaki devrimcilik, var olan sistemi değiştirmekten çok, onu yenilemek üzerine yapılmıştır. Bu anlamda Kemalist Devrimcilik Revizyonist bir ilkedir. Mustafa Kemal'in 1923'te Konya'daki bir konuşmasında yer alan şu cümleler, O'nun nasıl bir devrimcilik anlayışından hareket ettiğini, göstermektedir:

Bozuk zihniyetli milletlerde büyük çoğunluk başka başka hedefe, aydın denen sınıf başka zihniyete sahiptir.

Aydın sınıf telkinle, aydınlatma ile büyük çoğunluğu kendi amacına göre ikna etmeyi başaramayınca, başka yollara başvurur. Halka zorbalık etmeye başlar. Başarıya ulaşmak için, aydın sınıfla halkın zihniyet ve hedefi arasında tabii bir uyum olması gerekir. Yani aydın sınıfın halka telkin edeceği ilkeler, halkın ruh ve vicdanından alınmış olmalı. Bu halk bir defa karşısındakinin samimiyetle kendilerine yardımcı olacaklarına inanırsa her türlü hareketi derhal kabule hazırdır. Bunun için gençlerin herşeyden evvel millete güven vermesi gereklidir.

Halkçılık (popülizm) ilkesinin anlamı, seçmene hoş görünme politikası olarak algılanmamalıdır. Bu ilkenin anlamı, kader siyaseti güdenlerin, halkı soktuğu uyuşukluktan kurtarıp, onun „birlik ve beraberlik gücü“ne dinamizm kazandırmaktır.

Halkçılık ve Ulusçuluk bu anlamda birlikte düşünülmelidir."Eğer bir ulus kendi yaşamı ve hakları için tüm gücünü ortaya koymazsa, onun için kurtuluş yoktur. Biz işimize köyden, komşudan, çevremizdeki insanlardan, yani fertlerden başlayarak ilerleriz. Her fert kendini kurtarmak için tüm becerisini ortaya koymak zorundadır. Bu suretle aşağıdan yukarıya, tabandan tavana sağlam bir yapı oluşturulur". Bu, Mustafa Kemal'in uygulamak istediği programın, bireylere yüklediği sorumluluğa ilişkin olağanüstü önem taşıyan bir saptamasıdır.



ŞAMLAR POSTASI

Toplumsal değişimler (inkılaplar).

- **Devrim** yada **inkılapın** tanımılaması şöyledir: 'Belli bir alanda hızlı, köklü ve nitelikli değişiklik yapmaktır'. Bir başka deyişle toplumsal değişimlerin insan iradesiyle hızlandırılması devrimleri oluşturur. Atatürkün başlattığı değişimler varolan toplumsal anlayışlara yeni bakış açıları getirmek ve insanların ufkunu açmak olmuştur. Yapılan değişimler aşağıdakiler gibi bazı sınıflandırmalar yapılabilir.

- Hukuki inkılaplar
- Eğitim ve kültür alanında inkılaplar
- Toplumsal inkılaplar
- Siyasal inkılaplar
- Ekonomik inkılaplar



Atatürk bir vatandaşın derdini dinlerken (1930)

■ Hukuk alanında inkılaplar

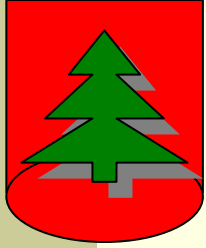
- İslam vakıflarının devlet idaresine alınması (1924)
- İsviçre Medeni Kodundan çevrilerek hazırlanan Medeni Kanun'un kabulü (1926).
- İtalyan Ceza Kanunu'ndan çevrilerek hazırlanan Türk Ceza Kanunu'nun kabulü (1927).

Medeni kanun

17 Şubat 1926'da İsviçre Medeni Kanunu örnek alınarak TBMM'de kabul edilen Türk Medeni Kanunu, 4 Ekim 1926'da yürürlüğe konmuştur.

Türk Medeni Kanunu

- Ailede kadın-erkek eşitliği sağlandı.
- Evlilikte resmi nikah zorunluluğu getirildi.
- Tek eşle evlilik esası getirildi.
- Kadınlara, istedikleri mesleğe girebilme hakkı tanındı.
- Mahkemelerde tanıklık yapma, miras ve boşanma konularında kadın-erkek eşit hale getirildi.
- Patrikhanelerin, din işleri dışındaki yetkileri kaldırıldı.



ŞAMLAR POSTASI

■ Eğitim ve kültür alanında inkılaplar

Öğretimin Birleştirilmesi Yasası (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) ile devlete bağlı olmayan ilköğretim kurumlarının kapatılması (3 Mart 1924)

Yeni Türk harflerinin kabulü ve arap alfabesiyle her türlü yayın ve eğitimin yasaklanması (1 Kasım 1928)

Türk Dil ve Tarih Kurumlarının kurulması (1932)

Dil Devrimi ve Güneş Dil Teorisinin benimsenmesi (1932-1938)

Darülfünun'un kapatılıp İstanbul Üniversitesi adıyla yeniden kurulması (31 Mayıs 1933)



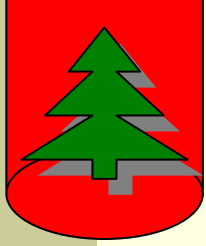
Atatürk 1928 de Kayseride Latin alfabesini tanıtırken

3 Mart 1924 günü Mecliste kabul edilen "Tevhid-i Tedrisat" Eğitimde birlik ilkesini içeren kanundur. **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** ile eğitim birliği bir sistem olarak benimsenmiş bulunmaktadır. Osmanlı Devleti'nde medreselerin yanında modern okullar ve azınlık okulları kurulmuştu. Her okulun kendine ait bir eğitim sistemi vardı. Bu farklı eğitim sistemlerinde yetişen nesiller arasında kültür çatışmaları meydana geliyordu. Tevhid-i Tedrisat Kanunuyla, bütün okullar kurulan MEB'e bağlanmıştır. Tekke, medrese ve zaviyeler kapatılmıştır.

Michael Winter'e göre "*Tevhid-i Tedrisat Yasası birleşik, modern, seküler, eşitlikçi ve milli bir eğitim sistemiydi. Sistemin ulusçuluğu geliştiren bir rolü olması, özellikle milli kimlik yerine İslam kimliğine sahip olan ve aynı zamanda çok sayıda bölgeye, kabilelere, ırklara ve dil birimlerine ayrılmış olan bu ülke için yaşamsal önem taşıyordu.*"



Atatürk 1930 da İstanbul Hukuk fakültesinde öğrencilerle



ŞAMLAR POSTASI

■ Toplumsal alanda inkılaplar

Şapka Kanunu (25 Kasım 1925)

Tekkelerin, zaviyelerin ve türbelerin kapatılması (30 Kasım 1925)

Kadınlara belediye seçimlerinde (1930) ve genel seçimlerde (1935) seçme ve seçilme hakkı tanınması

Soyadı Kanunu (21 Haziran 1934)

Efendi, Bey, Paşa gibi lakap ve unvanların kullanımının yasaklanması (26 Kasım 1934)

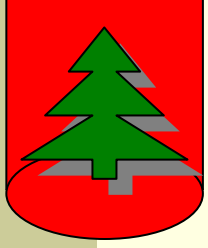
Uluslararası saat, takvim ve uzunluk ölçülerinin kabulü (1925-1931)

■ Kadınların seçme ve seçilme hakkı

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, 1926 - 1934 yılları arasında gerçekleştirilen Atatürk Devrimlerinin bir kısmı, kadınların sosyal ve kültürel alanlarda, eğitimde, hukukta, aile içinde, çalışma hayatında, toplumsal yaşamda ve siyasette erkeklerle eşit haklara sahip olmasını hedeflemiştir.

Bu konuda yapılan yasal düzenlemeler, Türkiye Cumhuriyeti'nde toplumsal alanda yapılan en önemli yeniliklerdendir ve birçok Avrupa ülkesinden daha önce gerçekleştirilmiştir. Fransa ve İtalya'da kadınlara 1946'da, İsviçre'de ise 1971'de seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.

Atatürk'ün girişimiyle kadınların iktisadi ve siyasal yaşama katılmaları yönünde bir dizi değişiklik yapılarak, 1930'da belediye seçimlerinde seçme, 1933'te çıkarılan Köy Kanunu'yla muhtar seçme ve köy heyetine seçilme, 5 Aralık 1934'te Anayasa'da yapılan bir değişiklikle de milletvekili seçme ve seçilme hakları tanınmıştır. Eski Türk Devletlerinde kadınlar aile hayatında, mirasta, devlet yönetiminde hak sahibiydiler. Osmanlı Devleti'nde ise İslamiyet'in de etkisiyle kadınlar birçok sosyal, kültürel ve siyasi haktan eksikti. Örneğin; nüfus sayımında toplama dahil edilmiyorlardı, aile hayatında haremlik-selamlık vardı, yüzlerini peçeyle örtmek kanunlar nedeniyle zorunluydu, evlenme, boşanma ve miras işlerinde ikinci plandaydılar ve devlet memuru olamıyorlardı.



ŞAMLAR POSTASI

- **Tekke:** (tarikat mensuplarının oturup kalktıkları, zikir ve ibadet ettikleri yer), dergâh.

Atatürk, Kastamonu'da 30 Ağustos 1925'te söylediği bir nutukta türbedarlıkların, tekkelerin ve zaviyelerin kapatılacağını ve tarikatların kaldırılacağını işaretini verdi: "*Ölülerden medet ummak, medeni bir cemiyet için, şindir(lekedir). Efendiler ve ey millet, biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler ve meczuplar memleketi olamaz. En doğru en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır.*"

30 Kasım 1925 tarihinde yürürlüğe giren 677 sayılı *Tekke ve Zaviyeler ile Türbelerin Kapatılmasına ve Türbedarlar ile Bazı Ünvanların Men ve İlgasına Dair Kanun* ile tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması kabul edilmiş ve bazı geleneksel ünvanların kullanılması yasaklanmıştır. Kanun, bütün tarikatlarla birlikte; şeyhlik, dervişlik, müritlik, dedelik, seyitlik, çebeilik, babalık, emirlik, halifelik, falcılık, büyücülük, üfürükçülük, gaipen haber vermek ve murada kavuşturmak amacıyla muskacılık gibi, eylem, unvan ve sıfatların kullanılmasını, bunlara ait hizmetlerin yapılmasını ve bu ünvanlarla ilgili elbise giyilmesini de yasaklamıştır.

- **Lakap ve ünvanlar.**

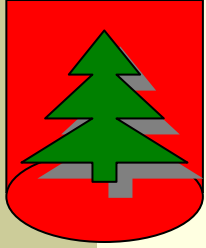
Ağa, Hacı, Hafız, Hoca, Molla, Efendi, Bey, Beyefendi, Paşa, Hanım, Hanımefendi, ve Hazretleri gibi lakap ve ünvanlar kaldırılmıştır. Erkek ve kadın vatandaşlar, kanunun karşısında ve resmi belgelerde yalnız adlarıyla anılırlar!



Atatürkün
Selanikte
(bugünkü Yunanistan)
doğduğu ev
(19 Mayıs 1881).



Atatürkün
10 Kasım 1938
tarihinde hayata
gözlerini yumduğu
yer:
Dolmabahçe Sarayı
(İstanbul)



ŞAMLAR POSTASI

■ Siyasal alanda inkılaplar

Halifelik ve saltanatın birbirinden ayrılması, Osmanlı saltanatının kaldırılması ve Osmanlı Devleti'nin hukuki varlığının sona ermesi (1 Kasım 1922).

Cumhuriyetin ilanı (29 Ekim 1923).

Halifeliğin kaldırılması ve Osmanlı hanedanı üyelerinin yurt dışına çıkarılması (3 Mart 1924).

Devletin dinine ilişkin maddenin anayasadan çıkartılması ve Laiklik ilkesinin anayasaya eklenmesi (1928)

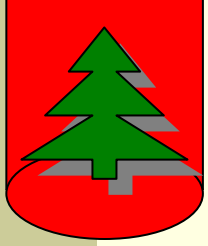
Atatürk İlkeleri'nin tamamının anayasaya girmesi (5 Şubat 1937)

■ Halifeliğin kaldırılması

Halife sözcüğü Arapça kökenli olup Peygamber'in dünya işlerine vekaletini anlatır. Hilafet (veya Halifelik), İslami siyasi ve hukuki yönetim makamına ve yönetime verilen isimdir.

Halifeliğin birleştirici bir fonksiyonu olması gerekirken bu durum tarihte pratik olarak başaramamıştır. Çoğu zaman birkaç yerde birden hilafet görülmüştü. Örneğin, Osmanlı'nın hilafetini bazı devletler tanımamış kendi halifeliklerini ilan etmişlerdir. Osmanlı Devleti'nde Halifenin padişah olması teokratik bir yapıya yol açmıştır.

Bu teokratik yapı 1 Kasım 1922'de Saltanatın kaldırılması ve cumhuriyetin ilanı ile kısmen son bulmuştu ama Yavuz Sultan Selim zamanından beri Osmanlı Devleti'ni bir din devleti haline getiren halifelik devam etmekteydi. Halife de bu durumdan istifade ederek cumhuriyet rejiminin karşısında ayrı bir kuvvetmiş görüntüsü verip, İstanbul'da devletten izinsiz resmi törenler düzenliyor, devlet bütçesinden kendisine ayrılan parayı az görüyordu. Halife "Halife-i Müslimin" ünvanından başka sıfat ve ünvanlar da taşıyor, sık sık Cumhuriyet hükümetinin kontrolü dışına çıkıyordu. Halifenin bu tutumu ve varlığı, devrime karşı olan eski düzen yanlılarını cesaretlendirdiği gibi, devrimler için de büyük bir engel teşkil etmekteydi. Bazı basın kuruluşları da halife yanlısı bir tutum sergilemeleri halifeliği rejim karşısında giderek tehlikeli bir güç haline getirmeye başlamıştı. Tüm bu nedenlere ek olarak halifeliğin sembolik bir makam ya da bir dini liderlik makamı olması gerekirken devlet karşısında siyasi bir güç olmaya başlaması, Türkiye Cumhuriyeti açısından ileride doğabilecek büyük sorunların habercisi niteliğindedir. En önemli neden ise halife var oldukça Türkiye Cumhuriyeti'nde yapılması zorunlu olan sosyal ve laik karakterdeki devrimlerin yapılamayacağı idi.



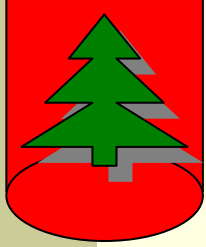
ŞAMLAR POSTASI

Finansal ve ekonomik durumlar

- ***Bu yazı bir önceki sayıda finans ve ekonomik durumlarla ilgili yazının devamıdır.***

Zamanın Amerikan cumhurbaşkanı Bill Clinton 1992 göreve geldiğinin hemen sonrası yapılan politika değişikliği ile ülkede yaşayan tüm azınlıklar ve dar gelirli ailelere kendi evini alabilme olanağı sağlamıştır. Devlet denetimi altında bulunan bankalara, verilen borçların belli bir bölümünü bu guruplara yönelik olması zorunluluğu getirilmiştir. Bu bankalarda geliri düşük olanlara soru dahi sormadan borç vermiştir. Uzun vadeli verilen borçlar büyük risk taşıdığından bankalar arası paylaşılmıştır. Belli bir gelir getirdiğinden (faiz gelirleri) bu tip borçlar o dönem sorunsuz bu şekili almıştır. Zamanla bu şekil emlak borçları, buna benzer, araba borcu, kredi kartı borcu olarak paketler haline getirilerek bütün dünyada, emekli sandıklarına, belediyelere ve özel fonlara satılmıştır. Böyle 'çorba' haline getirilen yatırım paketleri sonuçta anlaşılmayacak şekillere sokulmuştur. Yine yatırımbankaları gelebilecek zarardan çekinerek borçlarını sigorta şirketlerinde sigortalamıştır. Dünyanın en büyük sigorta şirketi AIG bu nedenlerden dolayı iflaz edecek duruma gelmiş ve ABD tarafından batmaktan son anda kurtarılmıştır. Tüm bu gelişmeler yaşanırken 90 lı yıllardan bu yana dünyada hiç görülmemiş bir ekonomik gelişme ve büyüme gözlemlendi.

Etkenlerden biride düşük faiz oranları olmuştur. Özellikle ABD de tüketime dayalı olan ekonomi yüzünden düşük faiz, borçlanarak tüketime yönlenmeyi dahada artırmıştır. 2003 yılında faiz oranı 1% kadar inmiştir. Düşük faiz insanların ve şirketlerin hızla borçlanmasını beraberinde getirmiştir. Piyasada bol paranın olması ve sürekli ev/emlak fiyatlarının artması, borçlanarak daha fazla yatırım yapılmasına yol açmıştır. Doğu Asyada Çin in yıllık 10% büyüme hızı piyasada bir çok hammaddeye olan talebi görülmemiş seviyelere çıkarmıştır. Amerika ve Avrupa da yaşanan ekonomik büyüme (borçlanarak ve tüketime dayalı olduğundan) Çin Cumhuriyetinin üretimini ve ekonomisinin büyümesini sağlamıştır. Ucuza üreten Çin sanki dünyanın fabrikası haline gelmiştir. Çinin bu rolü Norveç ve diğer ülkelerde artan tüketime ve yatırımlara rağmen fiyat artışlarını frenleyebilmiştir (düşük enflasyon). Merkez bankaları genelde enflasyona karşı para politikaları üretirken Çinin sayesinde hem düşük enflasyon ve yüksek tüketim veren bir durumla karşı karşıya kalınmıştır. Faizlerinde uzun süre düşük kalmasını sağlamıştır.



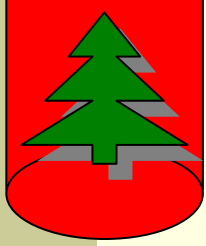
ŞAMLAR POSTASI

Finansal ve ekonomik durumlar

- Yatırımbankaları (bilmediğimiz bankalardan değişik, spekülasyon yapan bankalar) satmadıkları borçları 'vergi cennetleri' olarak bildiğimiz Karib adaları ülkelerinde kurulmuş sanal şirketlerde saklamaya giderek muhasebecilerin farketmelerini önlemişlerdir. Buda zamanında krizin gelişini görme olanağını ortadan kaldırmıştır.

Bu gelişmelere paralel olarak yine ABD devleti bankaların birikimlerinin ne kadarını borç olarak verebilme sınırlamasını kaldırarak piyasayı tamamen serbest bırakması (2004 yılı George Bush yönetimi) halen çıkışta olan emlak fiyatları ile beraber borçlanmayı ve piyasaya para akışını hızlandırmıştır. Büyük paralar kazanmaya başlayan bankalar aynı anda çok ciddi riske girmişlerdir. Ekonomik faaliyetlerin artışı ABD merkez bankası faiz oranlarını yavaş yavaş artırmaya neden olur. Faizler 2005 de 5,25% ulaşır. Borçlarını ödemekte zorlanan kişiler yüzbinleri bulur. Evler bankalara devredilir. Piyasalar satışa çıkarılan o çok sayıda emlak yüzünden düşüşe yönelir. 2008 yılına gelindiğinde ABD de birçok banka edilen zararlardan dolayı birer birer iflas eder. Lehman Brothers bankasının batışı ise sınır tanımadan bütün dünya piyasalarını etkileyerek 100 yılda görülebilecek en büyük krize girdiğimizi gösterir. Bu bankanın batışı aniden tüm dünyada kredi kaynaklarının kurumasına yol açar.

Para piyasalarında olan gelişmelerin halkı daha da yakından etkileyen real ekonomiye yansımaları günlük yaşamda izler bırakmaktadır. Daha yeni yeni farketmeye başlanan durum ekonomide durgunluk, yükselen işsizlik (Norveç istatistik verilerine göre 2009 yılı sonuna kadar işsiz sayısı 120.000-150.000 olacak), ev fiyatlarında düşüş (tahminler 20-30% civarında), Oslo borsasının düşüşü (2008 yılı başından bugüne kadar yaklaşık 60%). Borsaların düşüşü Norveçin petrol fonunu da etkileyerek 2008 3. çeyrekte 170 milyar kron zarar etmesine yol açmıştır. Halen fonun değeri yaklaşık 2.000 milyar kron seviyesindedir. Küresel ekonomide ticaret azalırken, üretim, taşımacılık ve satışlar son 20 yılın en düşük seviyelerindedir. Otomobil sektörü (dünyada) ve inşaat sektörü en fazla zarar gören sektörlerdir. Norveçli ilgilendiren özellikle petrol fiyatlarında büyük değişiklik yaşanmıştır. Bundan 4-5 ay önce rekor düzeyde iken (varil başı 150 dolar) bugün 40 dolara kadar inmiştir. Norveçin petrol gelirlerindeki bu iniş öbür yandan doların Norveç kronu karşısında değer kazanması ve yükselmesi bir ölçüde gelir kaybını azaltmıştır. Biryandan Norveç ihracatçılarının mallarının dünya piyasalarında ucuza satılabilmesini sağlamıştır ancak dünyadaki ekonomik durgunluk dışa açık olan ihracat sektörünü de etkilemiştir.



ŞAMLAR POSTASI

Finansal ve ekonomik durumlar

- Bu gibi ekonomik durgunlukları gidermek için öncelikle devlet tarafından stimülans paketleri hazırlanarak belli sektörlerin kredi gereksinimleri giderilirken özel sektöre yönelik paketlerde işsizlik artışını önlemek ve tüketimi artırmak amaçlanmıştır. Uzmanlar öneriler arasında en faydalı ve etkili olabilecek durumların: faizlerin düşmesini sağlamak, vergileri düşürmek (halk arasında tüketimi artırmak ve şirketlerin üretimini artırmak için), katma değer vergilerini indirmek (norveçte MOMS yada MVA) ve kamu, yani devletin harcamalarını artırmak (yol, okul, hastane yapımı için yapılacak giderler). Bu denli tedbirlerin nasıl işleyeceği belirsiz gözükürken ve öncelikle kamu harcamalarının ekonomide etkisini görmek için en az 6 aydan 1 seneye kadar beklemek gerekecek. Vergi indirimleri ise halkın harcama yerine daha çok para biriktirmeye gidebileceğine neden olabilir ve büyük bir etkisi olmayabilir. Norveçte ve dünyada her gün etkisini gösteren kriz komşu İzlandadaki etkisi başka bir şekil almıştır. 90 ılı yılların başına kadar devlet denetiminde bir ekonomisi olan bu ülke kısa bir zaman içerisinde ekonomiyi liberalleştirerek banka sektörünü

özelleştirmiş ve siyasilere yakın kişilere devretmiştir. Bankacılıktan pek anlamayan bu kişiler öz sermayesi az olmasına karşın bankaların inanılmaz şekilde borçlanır (yabancı yatırımcılardan ve özel kişilerden sağlanan) ve yine özel kişi ve şirketlere borç vermeye başlar. Piyasalaradaki diğer bankalardan daha yüksek faiz verdiği için kaynak bulmakta zorlanmayan İzlanda bankaları para çokluğu yüzünden Avrupaya açılarak diğer bankaları satın almaya başlar. İzlanda borsası 2001-2007 döneminde kendi değerini 9 a katlar (900% artış). Borçlanma sayesinde İzlandalı halk bu kısa zaman içerisinde gelirlerini 50% artırarak dünyanın en zengin ülkesi olur. 2007 yılında başlayan finans krizi yatırımcıların zarar etmeden korkmasına neden olur. Çok borçlanmış olan İzlanda bankaları, ciddi bir kriz karşısında İzlanda devleti tarafından kurtarılamayacağı endişesi, kredi musluklarının kapanmasına yol açar (bankaların borçları İzlanda devletinin değerinden kat kat fazla olduğundan dolayı). İzlandanın para birimine karşı yoğun spekülasyonlar paranın değer kaybına yol açar. Lehman Brothersın batışı kredi akışını tamamen durdurur ve bankalar devletten yardım ister. Bankaların borcu İzlandanın 10 yıllık milli gelirine eş değer olduğu ortaya çıkar ve ülke felaketin eşiğine gelir. Bundan sonra ne kadar balık satsalarda zor eski günleri görebilirler!!